



Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 4088/2023
Рев2 4157/2023
29.11.2023. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Гордане Комненић, председника већа, др Илије Зиндовића, Марије Терзић, Мирјане Андријашевић и Надежде Видић, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Срђан Алексић, адвокат из ..., против туженог АД за железнички превоз путника "Србија Воз" Београд, чији је пуномоћник Иван Јанковић, адвокат из ..., ради накнаде штете, одлучујући о ревизијама тужиље изјављеним против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 2891/23 од 09.08.2023. године и Гж1 4095/22 од 23.02.2023. године, у седници одржаној 29.11.2023. године, донео је

РЕШЕЊЕ

НЕ ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужиље изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 2891/23 од 09.08.2023. године.

ОДБАЦУЈЕ СЕ, као недозвољена, ревизија тужиље изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 2891/23 од 09.08.2023. године.

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужиље изјављеној против става првог изреке пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 4095/22 од 23.02.2023. године.

УКИДАЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 4095/22 од 23.02.2023. године, у ставу првом изреке и пресуда Првог основног суда у Београду П1 3801/19 од 14.09.2022. године, у ставу првом и трећем изреке, у делу који се односи на главно потраживање и камату за период од децембра 2016. године закључно са фебруаром 2018. године и у ставу другом и четвртном изреке, у делу који се односи на главно потраживање и камату за период од новембра 2016. године закључно са фебруаром 2018. године, па се предмет **ВРАЋА** првостепеном суду, на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П1 3801/19 од 14.09.2022. године, ставом првим изреке, одбијен је, као неоснован, примарни тужбени захтев тужиље, којим је тражила да суд туженог обавезе да јој на име неисплаћених накнада трошкова за исхрану у току рада исплати за период од децембра 2016. године до априла 2018. године, износе, са законском затезном каматом, наведене у том ставу изреке. Ставом другим изреке, одбијен је, као неоснован, примарни тужбени захтев тужиље којим је тражила да суд туженог обавезе да јој на име неисплаћених накнада трошкова за регрес за коришћење годишњег одмора за период од новембра 2016. године до априла 2018. године исплати износе, са законском затезном каматом, наведене у том ставу изреке. Ставом трећим изреке, одбијен је, као неоснован, евентуални тужбени захтев тужиље којим је тражила да суд туженог обавезе да јој на име неисплаћених накнада трошкова за исхрану у току рада исплати за период од децембра 2016. године до априла 2018. године, износе, са законском затезном каматом, наведене у том ставу изреке. Ставом четвртим изреке, одбијен је, као неоснован, евентуални тужбени захтев тужиље којим је тражила да суд туженог обавезе да јој на име неисплаћених накнада трошкова за регрес за коришћење годишњег одмора за период од новембра 2016. године до априла 2018. године исплати износе, са законском затезном каматом, наведене у том ставу изреке. Ставом петим изреке, тужиља је обавезана да туженом накнади трошкове парничног поступка у износу од 99.950,00 динара, са законском затезном каматом почев од дана наступања услова за извршење па до исплате.

Апелациони суд у Београду је, пресудом Гж1 4095/22 од 23.02.2023. године, ставом првим изреке, потврдио пресуду Првог основног суда П1 3801/19 од 14.09.2022. године, у деловима ставова првог и трећег изреке у односу на главни дуг и камату за период потраживања од децембра 2016. године закључно са фебруаром 2018. године и у деловима ставова другог и трећег изреке у односу на главни дуг и камату за период потраживања од новембра 2016. године закључно са фебруаром 2018. године, а жалбу тужиље у том делу одбио као неосновану. Ставом другим изреке, укинута је пресуда Првог основног суда у Београду П1 3801/19 од 14.09.2022. године, у преосталим деловима ставова првог, другог, трећег и четвртог изреке, као и у ставу петом изреке, и предмет је у том делу враћен истом првостепеном суду, на поновно суђење.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужиља је изјавила благовремену ревизију, због погрешне примене материјалног права, позивајући се на одредбу члана 404. Закона парничном поступку.

Пресудом Првог основног суда у Београду П1 1056/23 од 10.05.2023. године, ставом првим изреке, одбијен је примарни тужбени захтев тужиље, којим је тражила да суд туженог обавезе да јој на име неисплаћених накнада трошкова за исхрану у току рада исплати за март 2018. године износ од 7.172,85 динара, а за април 2018. године износ од 7.762,86 динара, оба износа са законском затезном каматом, која доспева 15.-ог у наредном месецу за претходни месец па до исплате, као неоснован. Ставом другим изреке, одбијен је примарни тужбени захтев тужиље којим је тражила да суд туженог обавезе да јој на име неисплаћених накнада трошкова за регрес за коришћење годишњег одмора исплати за март 2018. године износ од 2.988,69 динара, са законском

затезном каматом почев од 15.04.2018. године и за април 2018.године износ од 3.087,50 динара, са законском затезном каматом почев од 15.05.2018. године па до исплате, као неоснован. Ставом трећим изреке, одбијен је евентуални тужбени захтев тужиле којим је тражила да суд туженог обавезе да јој на име неисплаћених накнада трошкова за исхрану у току рада исплати за март 2018. године износ од 11.954,75 динара, са законском затезном каматом почев од 15.04.2018. године и за април 2018. године 12.938,10 динара, са законском затезном каматом почев од 15.05.2018. године, па до исплате, као неоснован. Ставом четвртим изреке, одбијен је евентуални тужбени захтев тужиле којим је тражила да суд туженог обавезе да јој на име неисплаћених накнада трошкова за регрес за коришћење годишњег одмора исплати за март 2018. године износ од 3.984,92 динара са законском затезном каматом почев од 15.04.2018. године, а за април 2018. године износ од 4.116,67 динара, са законском затезном каматом почев од 15.05.2018. године па до исплате, као неоснован. Ставом петим изреке, тужилца је обавезана да туженом накнади трошкове парничног поступка у износу од 110.450,00 динара, са законском затезном каматом почев од дана наступања услова за извршење па до исплате.

Апелациони суд у Београду је, пресудом Гж1 2891/23 од 09.08.2023. године, ставом првим изреке, одбио као неосновану жалбу тужиле и потврдио пресуду Првог основног суда у Београду П1 1056/23 од 10.05.2023. године. Ставом другим изреке, одбијен је захтев тужиле за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилца је изјавила благовремену ревизију због погрешне примене материјалног права, позивајући се на одредбу члана 404. Закона о парничном поступку.

Одредбом члана 404. став 1. Закона парничном поступку („Службени гласник Републике Србије“ број 72/11 ... 18/20), у вези одредбе у вези члана 92. Закона о уређењу судова ("Службени гласник РС", бр. 10/23), прописано је да је ревизија изузетно дозвољена због погрешне примене материјалног права и против другостепене пресуде која не би могла да се побија ревизијом, ако је по оцени Врховног суда потребно да се размотре правна питања од општег интереса или правна питања у интересу равноправности грађана, ради уједначавања судске праксе, као и ако је потребно ново тумачење права (посебна ревизија).

По оцени Врховног суда, у конкретном случају није потребно да се размотре правна питања од општег интереса или правна питања у интересу равноправности грађана, нити је потребно уједначавање судске праксе, као ни ново тумачење права, у погледу побијане одлуке Апелационог суда у Београду Гж1 2891/23 од 09.08.2023. године.

Предмет тражене правне заштите, о ком је одлучено наведеном другостепеном пресудом, је накнада штете тужилци на име неисплаћених трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора за март и април 2018. године. Одлука о одбијању тужбеног захтева тужиле којој су предметне накнаде исплаћене применом одредбе члана 127. Колективног уговора за акционарско друштво за железнички превоз путника "Србија Воз" ("Службени гласник Железнице Србије", бр. 24/18 од 24.05.2018.

године) не одступа од судске праксе о томе да дозвољеност ретроактивне примене одредаба Колективног уговора не може бити предмет разматрања у парничном поступку. Тужилца уз ревизију није доставила другачије одлуке судова у предметима са истим правним основом и чињеничним стањем као у овом предмету, у смислу потребе уједначавања судске праксе.

Из изложених разлога, Врховни суд је одлуку као у ставу првом изреке донео применом одредбе члана 404. став 2. Закона парничном поступку.

Врховни суд је испитао дозвољеност ревизије тужилце, у смислу одредбе члана 410. став 2. тачка 5. Закона о парничном поступку, па је утврдио да ревизија није дозвољена.

Одредбом члана 441. Закона о парничном поступку, прописано је да је ревизија дозвољена у парницама о споровима о заснивању, постојању и престанку радног односа. У свим другим случајевима, у парницама из радног односа о дозвољености ревизије одлучује се на основу одредбе члана 403. став 3. истог Закона, у зависности од вредности предмета спора побијаног дела.

Тужбу ради накнаде штете тужилца је поднела 03.12.2019. године, а вредност предмета спора побијаног дела је 21.011,90 динара.

Одредбом члана 403. став 3. Закона о парничном поступку, прописано је да ревизија није дозвољена у имовинскоправним споровима ако вредност предмета спора побијаног дела не прелази динарску противвредност од 40.000 евра по средњем курсу Народне банке Србије на дан подношења тужбе.

Имајући у виду да је ово имовинскоправни спор у коме вредност предмета спора побијаног дела не прелази динарску противвредност од 40.000 евра по средњем курсу Народне банке Србије на дан подношења тужбе, следи да ревизија тужилце није дозвољена на основу одредбе члана 403. став 3. Закона о парничном поступку.

Из тих разлога, Врховни суд је одлуку као у ставу другом изреке донео применом одредбе члана 413. Закона о парничном поступку.

По оцени Врховног суда, испуњени су услови за одлучивање о посебној ревизији тужилце изјављеној против става првог изреке пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 4095/22 од 23.02.2023. године, прописани одредбом члана 404. став 1. Закона о парничном поступку, јер је потребно уједначавање судске праксе у погледу права запослених код туженог на накнаду трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора у утуженом периоду, закључно са фебруаром 2018. године.

Из изложених разлога, Врховни суд је одлуку као у ставу трећем изреке донео применом одредбе члана 404. став 2. Закона о парничном поступку.

Врховни суд је испитао побијану пресуду, у горе наведеном делу, применом одредбе члана 408. Закона о парничном поступку и утврдио да је ревизија тужиље основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилца је била у радном односу код туженог према анексу бр. 5. Уговора о раду од 01.09.2015. године, на пословима "... у Секцији за .../Станица Анексом је уговорено да се зараде исплаћују у року утврђеним Колективним уговором а најкасније до краја текућег месеца за претходни месец. Тужени кроз обрачун зараде у утуженом периоду није исказивао накнаду трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора. Вештачењем је утврђена накнада за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора у две варијанте, применом одредби Општег колективног уговора ("Службени гласник РС", бр. 50/2008 ... 8/2009), који је престао да важи у августу 2011. године и одредбама Колективног уговора послодавца претходника ("Службени гласник РС", бр. 37/95 ... 7/00), а судови су закључили да ни једна варијанта не може да се прихвати јер у утуженом периоду ти акти нису били на правној снази.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су тужбени захтев тужиље одбили, јер су закључили да тужени, у утуженом периоду, у складу са општим актом је кроз вредност радног часа за обрачун зараде тужилци, обрачунавао и исплаћивао предметне накнаде, а да његов пропуст да у обрачуну зараде искаже податке по овим основама не води закључку да предметне накнаде тужилци нису исплаћене. По мишљењу нижестепених судова, тужилци не припада право на исплату предметних накнада пошто ни у посебним ни у општим актима не постоји основ за остварење тог њеног права, јер нема одговарајућег колективног уговора на основу ког би она то право могла да оствари.

По оцени Врховног суда, нижестепени судови су погрешно применили материјално право а због тога је чињенично стање непотпуно утврђено.

Одредбом члана 104. став 1. Закона о раду ("Службени гласник РС", бр. 24/05...75/14), прописано је да запослени има право на одговарајућу зарату која се утврђује у складу са законом, општим актом и уговором о раду. Према одредби члана 105. став 3. истог закона, под зарадом се сматрају сва примања из радног односа, осим накнаде трошкова запосленог у вези са радом из члана 118. тачке 1.-4. и других примања из члана 119. и члана 120. тачка 1. тог закона. Према одредби члана 118. став 1. тачке 5. и 6. Закона о раду, запослени има право на накнаду трошкова у складу са општим актом и уговором о раду и то, између осталог, за исхрану у току рада и за регрес за коришћење годишњег одмора. На основу одредбе члана 121. став 1. истог закона, послодавац је дужан да запосленом, приликом сваке исплате зараде и накнаде зараде, достави обрачун.

Колективним уговором за "Железнице Србије" а.д. ("Службени гласник РС", бр. 4 од 24.03.2015. године) предвиђено је да одредбе које се односе на обрачун и исплату зараде, накнаду зараде и осталих примања запослених, се примењују од 01.02.2015. године. По члану 57. тог Колективног уговора, у вредност једног радног часа укључена је месечна вредност за исхрану у току рада и вредност 1/12 регреса за коришћење годишњег одмора.

По оцени Врховног суда, конкретизација права из наведене одредбе Колективног уговора (из 2015. године) није извршена, јер се из овако утврђене вредности радног часа не може утврдити који износ представља накнаду трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, пошто она није одређена у номиналном износу, ни анексом, а ни у обрачунским листама за исплату зараде тужилји. Осим тога, висина накнаде за исхрану у току рада и накнаде за регрес за коришћење годишњег одмора мора бити одређена у истом номиналном износу за све запослене, без обзира на њихово радно место, коефицијент за обрачун и исплату зараде и стручну спрему. Због тога се не може прихватити становиште нижестепених судова да је вредност ових трошкова урачуната у вредност радног часа, без одређивања висине накнаде у номиналном износу, јер у том случају висина накнаде за исхрану у току рада и регрес за коришћење годишњег одмора, не би била иста за све запослене, већ би била условљена висином коефицијента за конкретно радно место и у директној сразмери са тим коефицијентом, па не би била иста за све запослене, што није правилно.

На основу изложеног, нижестепени судови, због погрешне примене материјалног права, нису ценили правилност обрачуна и висину тражене накнаде тужилји за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, дат у налазу и мишљењу судског вештака економско-финансијске струке, због чега је чињенично стање непотпуно утврђено, па нема услова за преиначење нижестепених пресуда.

У поновном поступку, потребно је да првостепени суд чињенично стање у потпуности и правилно утврди, поступајући по примедбама из овог решења, како би имао могућност да, правилном применом материјалног права донесе правилну и закониту одлуку.

Из наведених разлога, Врховни суд је одлуку као у ставу четвртном изреке донео применом одредбе члана 416. став 2. Закона о парничном поступку.

**Председник већа – судија
Гордана Комненић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић